

ЗАТВЕРДЖУЮ

Ректор

**Національного університету
«Одеська юридична академія»,**

Олег ТОДОЩАК

«12»

2024

ВИСНОВОК

Національного університету «Одеська юридична академія» щодо дисертації Сівака Володимира Михайловича на тему «Форма правління України: теорія та практика державотворення», поданої на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право», затвердженої Вченою радою Національного університету «Одеська юридична академія» 02 вересня 2020 р., протокол № 3, зміненої Вченою радою Національного університету «Одеська юридична академія» 11 вересня 2023 р., протокол № 1, уточненої 06 березня 2024 р., протокол № 5 Вченою радою Національного університету «Одеська юридична академія»

Витяг

**з протоколу засідання фахового семінару кафедри загальної теорії права та держави Національного університету «Одеська юридична академія»
№ 15 від 12 червня 2024 року**

Присутні:

в.о. завідувача кафедри загальної теорії права та держави, д.ю.н., професор Завальнюк В. В. – головуючий на засіданні кафедри;
професор кафедри загальної теорії права та держави, д.ю.н., професор Дудченко В. В.;
професор кафедри загальної теорії права та держави, д.ю.н., професор Мельничук О. С.;
доцент кафедри загальної теорії права та держави, к.ю.н., доцент Федоров В.А. -
науковий керівник

доцент кафедри загальної теорії права та держави, к. і. н., доцент Кормич А. І.;
 доцент кафедри загальної теорії права та держави, к.ю.н., доцент Чувакова Г. М.;
 доцент кафедри загальної теорії права та держави, к.ю.н., доцент Кравченко С. П.;

доцент кафедри загальної теорії права та держави, к.ю.н., доцент Рязанов М. Ю.;
 доцент кафедри загальної теорії права та держави, к.ю.н., доцент Антошина І. В.;
 доцент кафедри загальної теорії права та держави, к.ю.н., доцент Тіщенко Ю.В.;
 доцент кафедри загальної теорії права та держави, к.ю.н., доцент Личко В.С.;
 доцент кафедри загальної теорії права та держави, к.ю.н. Ковбасюк С. В;
 доцент кафедри загальної теорії права та держави, к.ю.н. Кобко-Одарій В. С.;
 асистент кафедри загальної теорії права та держави, к.ю.н. Дудник Р. М.;
 асистент кафедри загальної теорії права та держави, PhD Іванчук В.Є.;
 асистент кафедри загальної теорії права та держави Сівак В.М.

лаборант кафедри загальної теорії права та держави Оношко А.

З присутніх 3 доктори юридичних наук, 11 кандидатів юридичних наук, 1 кандидат історичних наук та 1 асистента кафедри – фахівці за профілем поданої на розгляд дисертації.

Порядок денний:

Обговорення дисертаційного дослідження Сівака В.М. на тему «Форма правління України: теорія та практика державотворення», поданого на здобуття ступеня вищої освіти доктора філософії за спеціальністю 081 «Право» щодо рекомендації до разового публічного захисту дисертації у спеціалізованій вченій раді.

Слухали:

Доповідь здобувача ступеня вищої освіти доктора філософії Сівака В.М. на тему «Форма правління України: теорія та практика державотворення», поданого на здобуття ступеня вищої освіти доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

Доповідач обґрунтував актуальність обраної теми, визначила мету, завдання, методологію дисертаційного дослідження, охарактеризувала його об'єкт та предмет, виклала науково-практичну значимість роботи, надала відомості щодо впровадження результатів дослідження.

Обґрунтовуючи вибір дисертаційного дослідження, здобувач зазначає, що дослідження зумовлена розбудовою в Україні правової, соціальної, унітарної держави та необхідністю модифікації окремих елементів форми правління відповідно до сучасних реалій.

Трансформації форм правління зумовили перехід окремих країн від авторитаризму до демократії, проте це не стало результатом утворення демократичнішого світу. Означений процес є складним, оскільки характеризується як спільними ознаками, які описують форму правління, так і відмінностями та чинниками, що впливають на регіональні особливості її реалізації.

У такому аспекті форму правління доцільно досліджувати в динаміці, через аналіз її трансформації, особливостей і головне — наслідків впровадження перехідних моделей державної влади з метою створення умов для формування моделі становлення республіканської форми правління в сучасній Українській державі. Розуміння структурно-функціонального виміру політичної системи уможливить сформулювати науково обґрунтовані результати.

Наукова проблема правильного визначення форми правління на сучасному етапі, її якості й ефективності є, без перебільшення, однією із ключових для подальшого розвитку державності.

Наукове осмислення форми правління як правового феномена стало предметом дослідження таких науковців, як: Я. О. Бариська, С. О. Болдіжар, С. К. Бостан, О. Т. Волощук, А. З. Георгіца, І. І. Дахова, М. І. Козюбра, В. П. Колісник, А. Т. Комзюк, В. В. Копейчиков, В. В. Кравченка, Р. С. Мартинюк, О. В. Марцеляк, П. В. Мироненко, М. Г. Нурмухометова, М. П. Орзіх, Р. М. Павленко, О. В. Петришин, Н. Г. Плахотнюк, В. Ф. Погорілко, В. Є. Протасова, І. В. Процюк, С. Г. Серьогіна, В. В. Сухонос, Ю. М. Тодика, О. Ф. Фрицький, М. В. Цвік, В. М. Шаповал, О. Н. Ярмиш та ін.

Однак теоретико-правові засади форми правління, зокрема виділення її пріоритетної форми потребують подальшого дослідження з урахуванням нових

правових і безпекових реалій, що є свідченням актуальності і практичної значущості цієї дисертації.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Роботу виконано в межах планів наукових досліджень Національного університету «Одеська юридична академія» на 2016–2020 роки та на 2020–2025 роки, комплексного наукового проекту «Основні напрямки удосконалення адміністративного законодавства України в умовах євроінтеграції» (номер державної реєстрації 0129U000370), планів роботи Навчально-наукової лабораторії дослідження проблем службового права Національної академії правових наук України.

Мета та задачі дослідження. *Мета* роботи — на підставі аналізу наявних наукових і нормативних джерел дослідити загальну характеристику форми правління та особливості її трансформаційних процесів у сучасних умовах, окреслити її реалізацію на практиці, стан, перспективи розвитку та сформулювати науково обґрунтовані висновки, теоретичні положення і практичні рекомендації у досліджуваній сфері.

Відповідно до поставленої мети у роботі було визначено такі основні *завдання*:

- визначити стан теоретико-правових досліджень форми правління;
- з'ясувати методологію дослідження форми правління;
- охарактеризувати категорійно-понятійну систему дослідження, визначити зміст основних категорій;
- сформулювати правовий вимір форми правління сучасної Української держави;
- здійснити типологізацію форм правління;
- узагальнити сучасні загрози існуванню форми правління;
- з'ясувати особливості форми правління сучасної держави в умовах трансформаційних процесів;
- визначити пріоритетну форму правління Української держави в сучасних умовах.

Об'єктом дослідження виступає форма держави.

Предмет дослідження — теорія та практика становлення й розвитку форми правління України у державотворчому вимірі.

Методи дослідження. Методологічна база визначена з урахуванням мети і дослідження, особливостей його об'єкта і предмета. У роботі як основний загальнонауковий метод використовувався системний міждисциплінарний підхід, що дав змогу розглядати форму правління у нерозривній єдності внутрішніх та зовнішніх зв'язків, виявити сучасні фактори, що впливають на модифікацію форм правління та зумовлюють їх, встановити закономірності їх типологізації. Використання методів формальної логіки (аналізу й синтезу, узагальнення, абстрагування) уможливило встановити елементи форми правління, визначити основні поняття та сформулювати науково обґрунтовані висновки (підрозділи 1.1, 1.2, 2.2, 2.3).

За допомогою структурно-функціонального підходу було визначено критерії типологізації форм правління (підрозділ 2.2), а використання логіко-семантичного та герменевтичного методів дало підставу сформулювати структуру категорійно-понятійної системи, надати низку дефініційних конструкцій (підрозділи 1.3, 2.3). За допомогою історико-правового методу було досліджено державно-правові і політичні явища у тісному зв'язку з певно визначеною історичною ситуацією, еволюцію державно-правових поглядів на форму правління, узагальнено державно-творчий досвід і науковий спадок з метою розуміння доцільності обрання тих чи тих форм правління на певних етапах історичного розвитку соціальної системи (підрозділ 1.1, 3.2). За допомогою методів політичної антропології було сформовано розуміння політичних процесів та механізмів організації владних відносин у сучасних соціальних системах (підрозділи 2.1, 2.3, 3.1).

Застосування природно-правового нормативізму та психолого-соціологічних підходів уможливило на різних концептуальних засадах осмислювати конкретні поняття як кількісні виміри реальності, особливостями яких є суттєві відмінності множинності від єдності (підрозділи 1.3, 2.3, 3.2).

У роботі також було використано основні положення сучасного праворозуміння, поєднання та інтеграція юридичного позитивізму, соціологізму, інтегративної юриспруденції (підрозділи 1.2, 2.1, 3.1).

Нормативну основу дослідження становить законодавство України.

Емпіричну основу дослідження становлять статистичні дані, рішення Конституційного Суду України та ін.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що дисертація є однією із перших у вітчизняній теоретико-правовій науці комплексних монографічних робіт, присвячених вивченню проблем форми правління сучасної держави, її системного виміру. У результаті дослідження сформульовано низку нових наукових положень і висновків, що виносяться на захист, зокрема:

уперше:

— запропоновано авторське визначення поняття «форма правління» як закріплена в конституційно-правових нормах, інституційна система влади, зміст якої визначається правовим статусом вищих органів державної влади, синхронізована й скоординована діяльність яких утворює гарантовані умови для забезпечення суверенітету і незалежності, реалізації національних інтересів, утворює системні здатності держави та суспільства своєчасно ідентифікувати загрози і небезпеки, виявляти вразливості й оцінювати рівень їх потенційної небезпеки, запобігати негативним впливам або мінімізувати їх, ефективно реагувати на виникнення загроз або настання надзвичайних та кризових ситуацій усіх видів, включаючи загрози гібридного типу, але не обмежуючись ними, а також швидко і повномасштабно відновлюватися після них. Надано визначення понять «державна влада», «політична влада»;

— виділено окремі напрями теоретико-правових концепцій до визначення поняття форми правління: 1) метафізичний — форма правління постає як абсолютне буття, що існує в історичному просторі та часі і описується наперед визначеними конститутивними ознаками; 2) космологічний —

– розглядає форму правління як центральний вимір форми держави крізь призму еволюції природи і соціальної системи, характеризується допущенням еволюції і трансформацією елементів форми правління; 3) аксіологічний — включає до форми правління всі можливі цінності конкретної соціальної системи, зосібна людини як найвищої цінності, творця форми правління через причетність до Бога як досконале творіння; 4) антропологічний — визначає буття форми правління через її суверена – главу держави, його повноваження, цінності, які він упроваджує, досягнення рівня щастя як прояв людської сутності. У пропонованій концепції уявлення про главу держави як свідомого творця світової еволюції, перетворює його на відповідальну особу за результати власної діяльності, ставить підвищені вимоги до рівня суб'єктивного фактора, висуваючи на перший план його професійні, організаційні, моральні і духовні риси;

– сформульовано матрицю категорійно-понятійної системи через такі групи категорій: 1) ті, що описують зміст форми правління; 2) ті, що описують нормативну складову закріплення та легітимність функціонування форми правління; 3) ті, що описують правовий статус вищих органів державної влади (порядок формування, компетенцію, принципи організації та взаємодії вищих органів влади), подано детальний перелік понять до кожної групи;

– сформульовано сучасні нові субстанційні характеристики форми правління; 1) розширення сфери реалізації державної політики за межі державного кордону; 2) формування нових цивілізаційних парадигм, що зумовлюють переосмислення форми правління сучасної держави; 3) кардинальна зміна ролі стратегічної інфраструктурної політики; 4) зміна характеру людської праці; 5) поява нового віртуального та симулятивного середовища; 6) мілітаризація суспільних відносин. На основі названих характеристик подано модель системного виміру форми правління, що містить такі компоненти: онтологічний, гносеологічний, феноменологічний, аксіологічний, антропологічний, інфраструктурний, ідеологічний, кібернетичний та мілітарний;

— застосовано критерій загроз як чинник впливу на ефективне функціонування форми правління через визначення напрямів модифікації форми правління з часів відновлення державності із 1991 року і будови пріоритетної форми правління Української держави на сучасному етапі, на підставі чого надано конкретні пропозиції, спрямовані на удосконалення чинного законодавства, зокрібна Стратегії забезпечення державної безпеки;

удосконалено:

— аргументацію на користь класичного підходу до поділу форм правління на монархію і республіку;

— критерії типологізації форми правління сучасної держави і доповнення їх критерієм загроз;

— визначення поняття форми правління з урахуванням критерію загроз: *форма правління* — закріплена в конституційно-правових нормах, інституційна система влади, зміст якої визначається правовим статусом вищих органів державної влади, синхронізована та скоординована діяльність яких утворює гарантовані умови для забезпечення державного суверенітету, територіальної цілісності, недоторканності державних кордонів, демократичного конституційного ладу й інших життєво важливих національних інтересів;

— пропозиції щодо внесення змін та доповнень до Закону України „Про національну безпеку України” в частині доповнення його в розділі 5 необхідною статтею щодо змісту та призначення Стратегії державної безпеки України;

набули подальшого розвитку:

— ідеї дослідження форми правління крізь її антропоцентричний вимір, залишаючи в тіні глибинні важелі експлікації культурно-цивілізаційного змісту антропоцентричної ідеї бінарної опозиції справедливості й ейдосу; уособлення ідеї єднання верховенства людини і ефективності відповідно до мети форми правління;

— положення про невідповідність сучасної форми правління її справжньому змісту;

- ідеї та наукові положення щодо адаптації наукових підходів до вивчення форми правління з урахуванням чинника загроз;
- положення про те, що ідеї консерватизму можуть слугувати так званим балансиrom між крайніми поглядами від поновлення монархізму до встановлення народної демократії у рамках президентсько-парламентської форми правління.

Практичне значення одержаних результатів полягає у тому, що вони становлять як науково-теоретичний, так і практичний інтерес та можуть бути використані в таких напрямках:

- *науково-дослідницькій діяльності* — для розроблення теоретичних і практичних проблем правового регулювання функціонування форми правління в Україні;
- *правотворчій діяльності* — для підготовки пропозицій щодо вдосконалення законодавства;
- *правозастосовній діяльності* — у процесі правового регулювання трансформації форми правління в Україні;
- *освітньому процесі* — у викладанні студентам закладів вищої освіти дисциплін «Теорія держави та права», «Актуальні проблеми теорії держави та права», «Історія вчень про державу та право», для підготовки посібників із відповідних дисциплін, а також наукових статей і повідомлень.

Апробація результатів дисертації. Основні положення та висновки дисертації були оприлюднені на двох міжнародних науково-практичних конференціях: «Теоретичні та практичні проблеми реалізації норм права» (м. Кременчук, 2023 р.), «Юридичні науки: проблеми та перспективи» (м. Запоріжжя, 2023 р.).

Публікації. Основні положення роботи знайшли відображення у чотирьох наукових статтях, які опубліковані у виданнях, що визнані як фахові з юридичних дисциплін, а також у двох тезах доповідей на науково-практичних конференціях.

Структура та обсяг дослідження. Дисертація складається зі вступу,

трьох розділів, які містять вісім підрозділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Загальний обсяг дисертації становить 217 сторінок, у тому числі основного тексту – 188 сторінок, список використаних джерел налічує 273 найменування та розміщений на 27 сторінках, 1 додаток розміщено на 2 сторінках.

По закінченню доповіді Сівака В. М. присутніми поставлені такі запитання:

Професор кафедри загальної теорії права та держави, д.ю.н, професор Мельничук О.С. ви зазначаєте, що жодна форма правління не є найкращою, тому потрібно проводити типологізацію, обґрунтуйте типологізація допоможе знайти оптимальну форму правління?

Сівак В.М. відповів: пошук оптимальної форми правління – це справа яка може зайняти весь період розвитку будь якої держави, такий процес не може мати свого логічного завершення тому що кожного разу виникають нові умови, нові виклики які постають перед державою. Тому типологізація яка була введена в дисертаційному дослідженні визначає одну із складових – це мілітарність, а саме мілітаризацію суспільних відносин у зв'язку із сучасними викликами та загрозами. Така типологізація може надати чіткі критерії оцінки тієї форми правління, яка в сучасних умовах буде найбільш оптимальною для України. Тобто проведення типологізації – це шлях до пошуку оптимальної форми правління.

Доцент кафедри загальної теорії права та держави, к.ю.н., доц. Чувакова Г. М. запитала:

1. Що Ви розумієте під таким поняттям, як «симулятивне середовище»?
2. Ви вказуєте на «невідповідальність сучасної форми правління її справжньому змісту». Що Ви розумієте під цим висловлюванням?

Сівак В.М. відповів:

1. Поява нового віртуального та симулятивного середовища: кібернетичний вимір, у рамках якого пропонується переходити до електронного голосування, електронної демократії, а потім і взагалі до делегування окремих

функцій держави штучному інтелекту, через що потреба у тій чи тій формі правління значне зменшиться, адже штучний інтелект матиме універсальні принципи управління і буде позбавлений суб'єктивізму, симпатій, корупції та інших вад людського виду.

2. Критичний аналіз здебільшого зводиться до певних побажань стосовно окремих ознак у тих чи тих визначеннях, або ж пропозицій щодо удосконалення змішаних форм правління.

Водночас в Україні десятий рік поспіль триває війна, і корпус досліджень здебільшого стосується безпекової та військової тематики, є чимало робіт з економіки і навіть права. Однак нам не вдалося встановити репрезентативність щодо виявлення кореляції між неефективною формою правління та настанням конфлікту і переростання його у війну.

Зважаючи на вищесказане, висуваємо наукову гіпотезу, що може розглядатися елементом наукової новизни: невідповідність форми правління її справжньому змісту.

Отже, подальший хід дослідження відбуватиметься, зосібна і через такий контекст.

Доцент кафедри загальної теорії права та держави, к.ю.н. Антошина І. В.: Які аспекти форми правління розкриваються космологічним підходом?

Сівак В.М. відповів: Виділено окремі напрями теоретико-правових концепцій до визначення поняття форми правління: 1) метафізичний; 2) космологічний; 3) аксіологічний; 4) антропологічний. На підставі цих підходів розроблено матрицю категорійно-понятійної системи через такі групи категорій, що описують: 1) зміст форми правління; 2) нормативну складову закріплення та легітимність функціонування форми правління; 3) правовий статус вищих органів державної влади.

Космологічний підхід — розглядає форму правління як центральний вимір форми держави крізь призму еволюції природи і соціальної системи,

характеризується допущенням еволюції і трансформацією елементів форми правління

Доцент кафедри загальної теорії права та держави, к.ю.н. Тіщенко Ю.В.

підрозділ 2.3 має назву «Сучасні загрози існування формі правління», поясніть будь ласка назву даного підрозділу і чи це стосується тільки нашої держави?

Сівак В.М. відповів: в даному контексті вважаю, що назвою яка точно відображає зміст підрозділу 2.3 буде назва: Забезпечення стійкості форми правління в координатах сучасних викликів.

Доцент кафедри загальної теорії права та держави, к.ю.н. Рязанов М.Ю.

1. Як сутнісна характеристика космологічної концепції поняття форми правління і як вона впливає на сучасне розуміння форми держави?

2. Чи запропонована матриця системних вимірів функціонування інституту глави держави обґрунтовує виключно доцільність легітимації президентсько-парламентської форми як пріоритетної для нашої країни?

Сівак В.М. відповів: 1. Як попередньо зазначалось: розглядає форму правління як центральний вимір форми держави крізь призму еволюції природи і соціальної системи, характеризується допущенням еволюції і трансформацією елементів форми правління;

2. В Україні має бути створена народна демократія, яка передбачає розвинену політичну систему, в рамках якої на засадах правової держави функціонуватимуть проукраїнські політичні партії, стійкі коаліції й уряди, сформована політична система, які вироблятимуть засади для формування та реалізації стратегічного курсу держави. Підсумовуючи результати проведеного дослідження, можемо науково обґрунтувати, що на даному етапі еволюції як державотворення, так і форми правління, оптимальною є президентсько-парламентська республіка.

Доцент кафедри загальної теорії права та держави, к.ю.н. Ковбасюк С.В. на ст. 32, 84 дисертант визначає різні види форми правління,

зокрема парламентсько-президентську, змішану, напівпрезидентську, напівпарламентську форми правління. Як співвідносяться ці форми правління?

Сівак В.М.: можна визначити чимало урізноманітнених спроб дати власні класифікації, які назагал становлять лише різні відтінки трьох основ форм:

1) президентська: напівпрезидентська, суперпрезидентська, президентсько-парламентська республіка;

2) парламентська: напівпарламентська, псевдопарламентська, парламентсько-президентська республіка;

3) монархія: дуалістична, конституційна, республіканська, монархічна республіка.

Ми підтримуємо позиції тих дослідників, які підкреслюють, що урізноманітнені спроби щодо пропозицій різних форм правління, засновані на політичній практиці, фактично не змінюють її конститутивних характеристик і, сприяючи суб'єктивістському трактуванню, унеможливають вироблення дійсно наукової класифікації.

Доцент кафедри загальної теорії права та держави, к.ю.н. Личко В.С. шановний Володимир Михайлович, яка, на Вашу думку, форма правління є найбільш прийнятною для України в сучасних умовах?

Сівак В.М.: на даному етапі для нашої держави є оптимальною президентсько-парламентська республіка. Під час збройної агресії і домінування Президента України як Верховного головнокомандувача, функціонування пропрезидентської більшості в парламенті, як наслідок в Україні де-факто функціонує президентсько-парламентська республіка.

Асистент кафедри загальної теорії права та держави, к.ю.н. Дудник Р.М. запитала, результати вашого дисертаційного дослідження, які матимуть практичне значення для законодавчої діяльності?

Сівак В.М.: пояснив, що розроблення та ухвалення окремого Закону України „Про Офіс Президента України”, Запропоновано внести зміни та доповнення до розділу 5 Закону України „Про національну безпеку України”,

доповнивши його відповідною статтею такого змісту: „Стаття. Стратегія державної безпеки України.

Доцент кафедри загальної теорії права та держави, к.ю.н. Кобко-Одарій В.С. Ви в своєму дисертаційному дослідженні використовуєте таке поняття як геостратегічний ландшафт, поясніть будь ласка дане поняття.

Сівак В.М. пояснив, що Геостратегічний ландшафт — це простір реалізації геостратегій різних суб'єктів міжнародних відносин на принципах справедливості, розумного балансу, коеволюційного розвитку, гуманізму; він включає інтенсивну, цілеспрямовану торгівлю, орієнтацію на більш усупільнене господарство, визначений характер ідейно-культурних та духовно-ментальних зв'язків.

Після відповідей на запитання виступив **науковий керівник** – доцент кафедри загальної теорії права та держави, к.ю.н., доцент **Федоров Валентин Андрійович**.

Науковий керівник зазначив, що в цілому дисертанту вдалося повністю виконати поставлені завдання дослідження завдяки використанню принципів теоретико-пізнавальної діяльності, дослідницьких підходів та методів, зокрема таких спеціальних юридичних методів як: логіко-семантичного та герменевтичного методів дало підставу сформулювати структуру категорійно-понятійної системи, надати низку дефініційних конструкцій; за допомогою історико-правового методу було досліджено державно-правові і політичні явища у тісному зв'язку з певно визначеною історичною ситуацією, еволюцію державно-правових поглядів на форму правління, узагальнено державно-творчий досвід і науковий спадок з метою розуміння доцільності обрання тих чи тих форм правління на певних етапах історичного розвитку соціальної системи; за допомогою методів політичної антропології було сформовано розуміння політичних процесів та механізмів організації владних відносин у сучасних соціальних системах. З метою отримання достовірних і об'єктивних

результатів дослідження усі методи використовувалися у взаємозв'язку та взаємозалежності.

Дисертація має наукову новизну, оскільки в ній запропоновано авторське визначення поняття «форма правління», у якому закріплена в конституційно-правових нормах, інституційна система влади, зміст якої визначається правовим статусом вищих органів державної влади, синхронізована й скоординована діяльність яких утворює гарантовані умови для забезпечення суверенітету і незалежності, реалізації національних інтересів, утворює системні здатності держави та суспільства своєчасно ідентифікувати загрози і небезпеки, виявляти вразливості й оцінювати рівень їх потенційної небезпеки, запобігати негативним впливам або мінімізувати їх, ефективно реагувати на виникнення загроз або настання надзвичайних та кризових ситуацій усіх видів, включаючи загрози гібридного типу, але не обмежуючись ними, а також швидко і повномасштабно відновлюватися після них. Надано визначення понять «державна влада», «політична влада»

Також автором обумовлено, що наукові засади для визнання оптимальною та пріоритетною формою правління на сучасному етапі історичного і державного розвитку України — президентсько-парламентську республіку. Доведено, в тому числі і через аналіз фактичної діяльності, що Президент України як глава держави формує і впроваджує стратегічну політику, окремі елементи її моделі, що має наслідком саме інституційні зміни, тобто зміни в балансі повноважень у межах владного трикутника, які й формують умови для визначення реального виду форми правління. Наголошується на важливості Щорічних послань до ВРУ „Про внутрішнє та зовнішнє становище України”, в яких визначається стратегічний курс розвитку держави як кінцева мета національного-політичного розвитку, що конкретизується у відповідних указах, розпорядженнях, директивах, дорученнях, вказівках і технічних завданнях. Розроблена матриця системних вимірів функціонування інституту глави держави уможливила додатково

науково обґрунтувати доцільність легітимації президентсько-парламентської форми як пріоритетної для нашої країни на даному етапі.

Сіваком В.М. повністю виконано індивідуальний план наукової роботи та індивідуальний навчальний план. У процесі роботи з підготовки дисертації та виконання індивідуального плану наукової роботи Сівак В.М. проявив себе як наполегливий та здібний дослідник. На належному рівні та своєчасно виконав індивідуальний навчальний план, має високі оцінки.

Науковим керівником зазначено, що дисертація Сівака В.М. «Форма правління України: теорія та практика державотворення», подана на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 – Право, є самостійним науковим дослідженням, яке відповідає встановленим вимогам та може бути рекомендоване до захисту у разовій спеціалізованій вченій раді.

У обговоренні дисертаційного дослідження взяли участь:

Доктор юридичних наук, професор Дудченко В. В. зазначила, що писати дослідження на дану тему на сьогоднішній день це потрібно мати сміливість, так як форми правління досліджувалися науковцями. Однак, разом з тим багато наукових робіт з форм державно-територіального устрою. Ваша робота подолає певне прогалину в системі саме форм правління сучасної держави. Щодо зауважень, ви пишете у перше надано авторське визначення форми держави, це не зовсім так, тому що не зважаючи на те що це авторське визначення але визначення форм правління було, я би рекомендувала вам надати визначення форм правління сучасної держави. Щодо об'єкту, доцільно написати, що об'єктом є форма держави. До методології все ж таки потрібно додати порівняльний метод, даний метод все ж таки є в пункті 1.2.

Разом з тим, робота повністю відповідає вимогам до робіт такого роду, є самостійною, оригінальною працею та може бути рекомендована до разового публічного захисту у спеціалізованій вченій раді.

Доктор юридичних наук, професор Мельничук О. С. яка відмітила, що наукові положення дисертації висвітлені та обґрунтовані повною мірою,

структурні елементи наукової новизни дисертаційного дослідження ґрунтовно та всебічно розкривають напрями вдосконалення форм правління. В анотації одразу починається з історії, зрозуміло чому, так як підрозділ 1.1 присвячений, можливо б краще було зазначити пару слів про сучасну державу. Акцент в роботі ставиться на президента, а не форму правління. На мою думку більш детальніше потрібно розписати методологію. Вказала, що дисертаційне дослідження Сівака В.М. може бути рекомендоване до захисту.

Кандидат юридичних наук, доцент Чувакова Г.М. Перш за все потрібно було визначити таке поняття як саме «сучасна держава». Якщо Ви визначаєте як «уперше» визначення форми правління, то воно має бути авторським. Так як поняття форми правління є сталим у загальної юриспруденції. Таки поняття як «державна влада» та «політична влада» не можна вказувати, як надане уперше. Має буди авторський підхід з урахуванням владних пропозицій. Потрібно доповнити список використаних джерел, а саме: вказати усі нормативно-правові джерела, на які Ви посилаєтесь у тексті. Необхідно попрацювати над удосконаленням мови викладення матеріалу, щоб уникнути, наприклад, таких слів, як «цікавинка», «множинності-одності» тощо. Не зважаючи на усі зауваження, я голосую ЗА допущення дисертації Сівака Володимира Михайловича до захисту перед спеціалізованою вченою радою на здобуття наукового ступеня «доктор філософії» за спеціальністю 081 – Право.

Кандидат юридичних наук, доцент Личко В.С. дисертаційне дослідження виконане на високому професійному рівні, є сучасним, актуальним, здійсненим з урахуванням існуючих потреб науки і практики, характеризується авторським підходом до досліджуваної проблематики й безперечно заслуговує на рекомендацію до захисту на Вченій раді. В якості рекомендації можна запропонувати доповнити список використаних джерел нормативно-правовими актами, зокрема, Конституцією України, Законами України «Про закордонних Українців», «Про національні меншини (спільноти України)», «Про Регламент Верховної Ради України» тощо з метою нормативної характеристики окремих аспектів дослідження.

Кандидат юридичних наук, доцент Рязанов М. Ю. Робота підготовлена Сіваком Володимиром Михайловичем є самостійною, логічною та послідовною. Автор здійснено аналіз еволюції історико-правової та політичної думки стосовно форми правління. Також, автором виокремлено окремі напрями теоретико-правових концепцій до визначення поняття форми правління: 1) метафізичний; 2) космологічний; 3) аксіологічний; 4) антропологічний. Це дозволило дисертанту в своїй роботі визначити матрицю понятійно-категоріальної системи, що описують: 1) зміст форми правління; 2) нормативну складову закріплення та легітимність функціонування форми правління; 3) правовий статус вищих органів державної влади.

Також, автору вдалося довести той факт, що незважаючи на фактичне закріплення парламентсько-президентської форми правління, ініціатором удосконалення безпекового законодавства, передусім щодо розроблення й упровадження нової стратегії національної безпеки, виступає саме президент.

Кандидат юридичних наук, доцент Ковбасюк С. В. Тема дисертаційного дослідження є безумовно актуальною і буде залишатися актуальною протягом всього існування держави. Автором проведено ґрунтовний аналіз підходів до визначення форми правління держави, визначено специфіку форми правління сучасної держави та окреслено основні напрями еволюції форми держави. Разом з тим варто висловити деякі зауваження та окреслити спірні моменти дослідження.

У дисертаційному дослідженні надано таке визначення поняття «форма правління» – закріплена в конституційно-правових нормах, інституційна система влади, зміст якої визначається правовим статусом вищих органів державної влади, синхронізована й скоординована діяльність яких утворює гарантовані умови для забезпечення суверенітету і незалежності, реалізації національних інтересів. Зважаючи на те, що зміст форми правління визначається правовим статусом вищих державних органів є певні сумніви в тому, що форма правління базується виключно на нормах Конституції,

відповідно в роботі повинен міститися аналіз законодавства про вищі державні органи.

Враховуючи зміст підрозділу 2.1 напевно краще назвати його «Форма правління сучасної України: субстанційні характеристики і динаміка».

Зазначені на с. 126 відмінності між монархіями та республіками радше сприймаються як переваги монархічної форми правління. Також автор фактично в багатьох випадках аналізує таке поняття як форма держави а не форма правління. Тому варто більш чітко визначити співвідношення цих понять.

Підсумовуючи варто зазначити, що автору вдалося розкрити тему дослідження, виявити актуальні напрями дослідження форми правління сучасної держави, тому дисертаційне дослідження може бути рекомендоване до захисту.

Кандидат юридичних наук, доцент Антошина І. В., представлене дисертаційне дослідження є актуальним, особливо в умовах сучасного розвитку України, та ствердження і розбудови її як демократичної правової держави. В роботі висвітлено низку проблем, розв'язання яких, в свою чергу, спрямовані на удосконалення стану та вирішенню проблематичних питань, які стосуються пізнання форм правління, особливостей трансформації форм правління в умовах сьогодення. Автором виокремлюються і визначальні ознаки форми правління, що також сприяє глибинному вивченню форм правління. Представлене дисертаційне дослідження має певні зауваження, а саме у роботі як основний загальнонауковий метод використовується міждисциплінарний підхід. Автору доцільним було розмежовувати методи та підходи дослідження. Все це не впливає на позитивну оцінку представленого дисертаційного дослідження і робота може бути рекомендована до захисту в разовій спеціалізованій вченій раді.

Кандидат юридичних наук, асистент Дудник Р.М. Представлена тема дисертаційного дослідження має важливе та актуальне значення. У роботі присутня новизна та важливі положення набрали подальшого розвитку.

Загалом, робота викликає позитивне враження, а дисертант заслуговує на здобуття наукового ступеня доктора філософії.

УХВАЛИЛИ:

Затвердити такий висновок щодо дисертації Сівака В.М.

Узагальнюючи результати обговорення, дисертацію Сівака В.М. «Форма правління України: теорія та практика державотворення» можна рекомендувати до захисту.

На основі результатів обговорення присутніх на засіданні вирішили запропонувати такий

ВИСНОВОК

**про наукову новизну, теоретичне та практичне значення
дисертації Сівака Володимира Михайловича на тему
«Форма правління України: теорія та практика державотворення»,
поданої на здобуття ступеня доктора філософії
з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право»**

Робота виконана на кафедрі загальної теорії права та держави Національного університету «Одеська юридична академія».

Тема дисертації схвалена та затверджена рішенням Вченої ради Національного університету «Одеська юридична академія» (протокол № 3 від 02 грудня 2020 року), змінена Вченої ради Національного університету «Одеська юридична академія» (протокол № 1 від 11 вересня 2023 року), уточнення

Вченої ради Національного університету «Одеська юридична академія» (протокол № 5 від 06 березня 2024 року)

Науковий керівник – кандидат юридичних наук, доцент Федоров В.А.

Обґрунтування вибору теми дослідження. дослідження зумовлена розбудовою в Україні правової, соціальної, унітарної держави та необхідністю модифікації окремих елементів форми правління відповідно до сучасних реалій.

Трансформації форм правління зумовили перехід окремих країн від авторитаризму до демократії, проте це не стало результатом утворення демократичнішого світу. Означений процес є складним, оскільки характеризується як спільними ознаками, які описують форму правління, так і відмінностями та чинниками, що впливають на регіональні особливості її реалізації.

У такому аспекті форму правління доцільно досліджувати в динаміці, через аналіз її трансформації, особливостей і головне — наслідків упровадження перехідних моделей державної влади з метою створення умов для формування моделі становлення республіканської форми правління в сучасній Українській державі. Розуміння структурно-функціонального виміру політичної системи уможливить сформулювати науково обґрунтовані результати.

Наукова проблема правильного визначення форми правління на сучасному етапі, її якості й ефективності є, без перебільшення, однією із ключових для подальшого розвитку державності.

Наукове осмислення форми правління як правового феномена стало предметом дослідження таких науковців, як: Я. О. Бариська, С. О. Болдіжар, С. К. Бостан, О. Т. Волощук, А. З. Георгіца, І. І. Дахова, М. І. Козюбра, В. П. Колісник, А. Т. Комзюк, В. В. Копейчиков, В. В. Кравченка, Р. С. Мартинюк, О. В. Марцеляк, П. В. Мироненко, М. Г. Нурмухометова, М. П. Орзіх, Р. М. Павленко, О. В. Петришин, Н. Г. Плахотнюк, В. Ф. Погорілко, В. Є. Протасова, І. В. Процюк, С. Г. Серьогіна, В. В. Сухонос, Ю. М. Тодика, О. Ф. Фрицький, М. В. Цвік, В. М. Шаповал, О. Н. Ярмиш та ін.

Однак теоретико-правові засади форми правління, зокрема виділення її пріоритетної форми потребують подальшого дослідження з урахуванням нових правових і безпекових реалій, що є свідченням актуальності і практичної значущості цієї дисертації.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Роботу виконано в межах планів наукових досліджень Національного університету «Одеська юридична академія» на 2016–2020 роки та на 2020–2025 роки, комплексного наукового проєкту «Основні напрямки удосконалення адміністративного законодавства України в умовах євроінтеграції» (номер державної реєстрації 0129U000370), планів роботи Навчально-наукової лабораторії дослідження проблем службового права Національної академії правових наук України.

Мета та задачі дослідження. *Мета* роботи — на підставі аналізу наявних наукових і нормативних джерел дослідити загальну характеристику форми правління та особливості її трансформаційних процесів у сучасних умовах, окреслити її реалізацію на практиці, стан, перспективи розвитку та сформулювати науково обґрунтовані висновки, теоретичні положення і практичні рекомендації у досліджуваній сфері.

Відповідно до поставленої мети у роботі було визначено такі основні завдання:

- визначити стан теоретико-правових досліджень форми правління;
- з'ясувати методологію дослідження форми правління;
- охарактеризувати категорійно-понятійну систему дослідження, визначити зміст основних категорій;
- сформулювати правовий вимір форми правління

сучасної Української держави;

- здійснити типологізацію форм правління;
- узагальнити сучасні загрози існуванню форми правління;
- з'ясувати особливості форми правління сучасної держави в умовах трансформаційних процесів;
- визначити пріоритетну форму правління Української держави в сучасних умовах.

Об'єктом дослідження є суспільні відносини, що пов'язані з функціонуванням форми правління сучасної держави.

Предмет дослідження — теорія та практика становлення й розвитку форми правління України у державотворчому вимірі.

Методи дослідження. Методологічна база визначена з урахуванням мети і дослідження, особливостей його об'єкта і предмета. У роботі як основний загальнонауковий метод використовувався системний міждисциплінарний підхід, що дав змогу розглядати форму правління у нерозривній єдності внутрішніх та зовнішніх зв'язків, виявити сучасні фактори, що впливають на модифікацію форм правління та зумовлюють їх, встановити закономірності їх типологізації. Використання методів формальної логіки (аналізу й синтезу, узагальнення, абстрагування) уможливило встановити елементи форми правління, визначити основні поняття та сформулювати науково обґрунтовані висновки (підрозділи 1.1, 1.2, 2.2, 2.3).

За допомогою структурно-функціонального підходу було визначено критерії типологізації форм правління (підрозділ 2.2), а використання логіко-семантичного та герменевтичного методів дало підставу сформулювати структуру категорійно-понятійної системи, надати низку дефініційних конструкцій (підрозділи 1.3, 2.3). За допомогою історико-правового методу було досліджено державно-правові і політичні явища у тісному зв'язку з певно визначеною історичною ситуацією, еволюцію державно-правових поглядів на форму правління, узагальнено державно-творчий досвід і науковий спадок з метою розуміння доцільності обрання тих чи тих форм правління на певних етапах історичного розвитку соціальної системи (підрозділ 1.1, 3.2). За допомогою методів політичної антропології було

сформовано розуміння політичних процесів та механізмів організації владних відносин у сучасних соціальних системах (підрозділи 2.1, 2.3, 3.1).

Застосування природно-правового нормативізму та психолого-соціологічних підходів уможливило на різних концептуальних засадах осмислювати конкретні поняття як кількісні виміри реальності, особливостями яких є суттєві відмінності множинності від одності (підрозділи 1.3, 2.3, 3.2).

У роботі також було використано основні положення сучасного праворозуміння, поєднання та інтеграція юридичного позитивізму, соціологізму, інтегративної юриспруденції (підрозділи 1.2, 2.1, 3.1).

Нормативну основу дослідження становить законодавство України.

Емпіричну основу дослідження становлять статистичні дані, рішення Конституційного Суду України та ін.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що дисертація є однією із перших у вітчизняній теоретико-правовій науці комплексних монографічних робіт, присвячених вивченню проблем форми правління сучасної держави, її системного виміру. У результаті дослідження сформульовано низку нових наукових положень і висновків, що виносяться на захист, зокрема:

уперше:

— запропоновано авторське визначення поняття «форма правління» як закріплена в конституційно-правових нормах, інституційна система влади, зміст якої визначається правовим статусом вищих органів державної влади, синхронізована й скоординована діяльність яких утворює гарантовані умови для забезпечення суверенітету і незалежності, реалізації національних інтересів, утворює системні здатності держави та суспільства своєчасно ідентифікувати загрози і небезпеки, виявляти вразливості й оцінювати рівень їх потенційної небезпеки, запобігати негативним впливам або мінімізувати їх, ефективно реагувати на виникнення загроз або настання надзвичайних та кризових ситуацій усіх видів, включаючи загрози гібридного типу, але не обмежуючись ними, а також швидко і повномасштабно відновлюватися після них. Надано визначення понять «державна влада», «політична влада»;

— виділено окремі напрями теоретико-правових концепцій до визначення поняття форми правління: 1) метафізичний — форма правління постає як абсолютне буття, що існує в історичному просторі та часі і описується наперед визначеними конститутивними ознаками; 2) космологічний — розглядає форму правління як центральний вимір форми держави крізь призму еволюції природи і соціальної системи, характеризується допущенням еволюції і трансформацією елементів форми правління; 3) аксіологічний — включає до форми правління всі можливі цінності конкретної соціальної системи, зосібна людини як найвищої цінності, творця форми правління через причетність до Бога як досконале творіння; 4) антропологічний — визначає буття форми правління через її суверена — главу держави, його повноваження, цінності, які він упроваджує, досягнення рівня щастя як прояв людської сутності. У пропонованій концепції уявлення про главу держави як свідомого творця світової еволюції, перетворює його на відповідальну особу за результати власної діяльності, ставить підвищені вимоги до рівня суб'єктивного фактора, висуваючи на перший план його професійні, організаційні, моральні і духовні риси;

— сформульовано матрицю категорійно-понятійної системи через такі групи категорій: 1) ті, що описують зміст форми правління; 2) ті, що описують нормативну складову закріплення та легітимність функціонування форми правління; 3) ті, що описують правовий статус вищих органів державної влади (порядок формування, компетенцію, принципи організації та взаємодії вищих органів влади), подано детальний перелік понять до кожної групи;

— сформульовано сучасні нові субстанційні характеристики форми правління; 1) розширення сфери реалізації державної політики за межі державного кордону; 2) формування нових цивілізаційних парадигм, що зумовлюють переосмислення форми правління сучасної держави; 3) кардинальна зміна ролі стратегічної інфраструктурної політики; 4) зміна характеру людської праці; 5) поява нового віртуального та симулятивного середовища; 6) мілітаризація суспільних відносин. На основні названих характеристик подано модель системного виміру форми правління, що містить

такі компоненти: онтологічний, гносеологічний, феноменологічний, аксіологічний, антропологічний, інфраструктурний, ідеологічний, кібернетичний та мілітарний;

— застосовано критерій загроз як чинник впливу на ефективне функціонування форми правління через визначення напрямів модифікації форми правління з часів відновлення державності із 1991 року і будови пріоритетної форми правління Української держави на сучасному етапі, на підставі чого надано конкретні пропозиції, спрямовані на удосконалення чинного законодавства, зокрібна Стратегії забезпечення державної безпеки;

удосконалено:

— аргументацію на користь класичного підходу до поділу форм правління на монархію і республіку;

— критерії типологізації форми правління сучасної держави і доповнення їх критерієм загроз;

— визначення поняття форми правління з урахуванням критерію загроз: *форма правління* — закріплена в конституційно-правових нормах, інституційна система влади, зміст якої визначається правовим статусом вищих органів державної влади, синхронізована та скоординована діяльність яких утворює гарантовані умови для забезпечення державного суверенітету, територіальної цілісності, недоторканності державних кордонів, демократичного конституційного ладу й інших життєво важливих національних інтересів;

— пропозиції щодо внесення змін та доповнень до Закону України „Про національну безпеку України” в частині доповнення його в розділі 5 необхідною статтею щодо змісту та призначення Стратегії державної безпеки України;

набули подальшого розвитку:

— ідеї дослідження форми правління крізь її антропоцентричний вимір, залишаючи в тіні глибинні важелі експлікації культурно-цивілізаційного змісту антропоцентричної ідеї бінарної опозиції справедливості й ейдосу; уособлення ідеї єднання верховенства людини і ефективності відповідно до мети форми правління;

— положення про невідповідність сучасної форми правління її справжньому змісту;

— ідеї та наукові положення щодо адаптації наукових

підходів до вивчення форми правління з урахуванням чинника загроз;

– положення про те, що ідеї консерватизму можуть слугувати так званим балансиrom між крайніми поглядами від поновлення монархізму до встановлення народної демократії у рамках президентсько-парламентської форми правління.

Практичне значення одержаних результатів полягає у тому, що вони становлять як науково-теоретичний, так і практичний інтерес та можуть бути використані в таких напрямках:

– *науково-дослідницькій діяльності* — для розроблення теоретичних і практичних проблем правового регулювання функціонування форми правління в Україні;

– *правотворчій діяльності* — для підготовки пропозицій щодо вдосконалення законодавства;

– *правозастосовній діяльності* — у процесі правового регулювання трансформації форми правління в Україні;

– *освітньому процесі* — у викладанні студентам закладів вищої освіти дисциплін «Теорія держави та права», «Актуальні проблеми теорії держави та права», «Історія вчень про державу та право», для підготовки посібників із відповідних дисциплін, а також наукових статей і повідомлень.

Апробація результатів дисертації. Основні положення та висновки дисертації були оприлюднені на двох міжнародних науково-практичних конференціях: «Теоретичні та практичні проблеми реалізації норм права» (м. Кременчук, 2023 р.), «Юридичні науки: проблеми та перспективи» (м. Запоріжжя, 2023 р.).

Публікації. Основні положення роботи знайшли відображення у чотирьох наукових статтях, які опубліковані у виданнях, що визнані як фахові з юридичних дисциплін, а також у двох тезах доповідей на науково-практичних конференціях.

Список публікацій здобувача за темою дисертації та відомості про апробацію матеріалів дисертації:

в яких опубліковані основні наукові результати дисертації:

1. Сівак В.М. Системний вимір форми правління сучасної Української держави. *Правові новели*. 2023. № 21. С. 197–206. DOI: <https://doi.org/10.32782/ln.2023.21.28>.

2. Сівак В.М. Форма правління крізь призму сучасних трансформацій. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. № 12. С. 529–532. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2023-12/129>.

3. Сівак В.М. Методологія дослідження форми правління сучасної держави. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: Юридичні науки*. 2023. Т. 34(73). № 6. С. 185–190. DOI: <https://doi.org/10.32782/TNU-2707-0581/2023.6/30>.

4. Сівак В.М. Сучасний зміст поняття форми правління. *Держава та регіони. Серія: Право*. 2023. № 4. С. 319–324. DOI: <https://doi.org/10.32782/1813-338X-2023.4.50>.

які засвідчують апробацію матеріалів дисертації та додатково відображають наукові результати дисертації:

1. Сівак В.М. Державно-правові погляди Памфіла Юркевича на форму правління. *Юридичні науки: проблеми та перспективи* : матеріали міжнародної науково-практичної конференції, м. Запоріжжя, 24–25 лютого 2023 р. Львів – Торунь : Liha-Pres, 2023. С. 395–397. DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-292-3-112>.

2. Сівак В.М. Щодо визначення поняття «форма правління». *Теоретичні та практичні проблеми реалізації норм права* : матеріали IX Міжнародної науково-практичної конференції, м. Кременчук, 22–23 грудня 2023 р. Львів – Торунь : Liha-Pres, 2023. С. 439–441. DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-351-7-118>.

Характеристика особистості здобувача. В. М. Сівак має другий (магістерський) рівень вищої юридичної освіти. У 2018 році закінчив Національний університет «Одеська юридична академія» та отримав диплом за ступенем вищої освіти «бакалавр» за спеціальністю 081 «Право». У 2020 році закінчив магістратуру Національного університету «Одеська юридична академія», отримав диплом з відзнакою та здобув кваліфікацію: ступінь вищої освіти магістр, спеціальність «Право». З 2020 року – аспірант кафедри загальної теорії права та держави Національного університету «Одеська юридична академія» денної форми навчання. Володіє українською та французькою мовами. Має 4 наукові статті, опубліковані у фахових виданнях, перелік яких затверджений МОН України. Додатково положення дослідження відображені у двох тезах доповідей на всеукраїнських та міжнародних науково-практичних конференціях.

Особистий внесок дисертанта. Дисертаційна робота є власним авторським дослідженням, у якому наукові положення, висновки та пропозиції обґрунтовано самостійно в результаті опрацювання значної кількості джерел монографічного, нормативно-правового, правозастосовного характеру, в тому числі судової практики та зарубіжного досвіду.

Оцінка мови та стилю дисертації. Дисертація написана сучасною науковою мовою, стиль викладання відповідає прийнятному у науковій літературі й забезпечує легкість та доступність сприйняття наукових положень, висновків і рекомендацій дисертаційного дослідження.

У результаті попередньої експертизи дисертації Сівака В.М. та повноти основних результатів дослідження

Відповідність дисертації вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. № 44.

Дисертація відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. № 44.

Загальний висновок. Враховуючи викладене вважаємо, що за актуальністю, ступенем новизни, обґрунтованістю, науковою та практичною цінністю здобутих результатів дисертація Сівака Володимира Михайловича на тему «Форма правління України: теорія та практика державотворення», відповідає спеціальності 081 «Право», вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р. № 261 (зі змінами від 03.04.2019 р., № 283), Вимогам до оформлення дисертації, затвердженими наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 р. № 40 (зі змінами від 31.05.2019 р. № 759) та Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. № 44 та рекомендується до захисту на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

УХВАЛИЛИ:

1. Затвердити висновок про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Сівака Володимира Михайловича на тему «Форма правління України: теорія та практика державотворення», представленої на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

2. Констатувати, що за актуальністю, ступенем новизни, обґрунтованістю, науковою та практичною цінністю здобутих результатів дисертація Сівака Володимира Михайловича відповідає спеціальності 081 «Право» та вимогам

Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 (зі змінами і доповненнями), Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. № 44.

3. Рекомендувати дисертацію Сівака Володимира Михайловича на тему «Форма правління України: теорія та практика державотворення» до захисту на здобуття ступеня доктора філософії у разовій спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 081 «Право».

4. Запропонувати Вченій раді Національного університету «Одеська юридична академія» персональний склад разової спеціалізованої вченої ради з правом прийняття до розгляду та проведення публічного захисту дисертації Сівака Володимира Михайловича на тему «Форма правління України: теорія та практика державотворення», зокрема:

1. **Голова ради** — Сурілова Олена Олексіївна, д.ю.н., професор, професор кафедри міжнародного та європейського права Національного університету «Одеська юридична академія».

Рецензенти:

2. Цуркан-Сайфуліна Юлія Василівна, д.ю.н., професор, завідувачка кафедри теорії та історії держави і права, Чернівецького навчально-наукового юридичного інституту Національного університету «Одеська юридична академія»;

3. Ковбасюк Степан Валерійович, к.ю.н., доцент кафедри загальної теорії права та держави Національного університету «Одеська юридична академія».

Офіційні опоненти:

4. Матвєєва Лілія Георгіївна, д.ю.н., професор, завідувачка кафедри теорії та історії держави і права Одеського державного університету внутрішніх справ;

5. Атаманова Наталя Віталіївна, к.ю.н., доцент, доцент кафедри державно-правових дисциплін, Міжнародний гуманітарний університет.

Результати голосування присутніх на засіданні докторів та кандидатів наук за профілем поданої на розгляд дисертації: за – 14; проти – немає; утримались – немає.

**Головуючий на засіданні,
доктор юридичних наук, професор,
в.о. завідувача кафедри загальної
теорії права та держави
Національного університету
«Одеська юридична академія»,**

Володимир ЗАВАЛЬНЮК

**Секретар на засіданні
лаборант кафедри загальної
теорії права та держави
Національного університету
«Одеська юридична академія»**

Анна ОНОШКО